

نگاهی به علل افول کیفیت قضاوت‌ها در لیگ‌برتر و تأثیر آن در فوتبال ایران

روزهای تاریک داور

امید حاجیلی

آفاق

اتفاقات سبز از لیگ برتر درآورده‌اند. در شرایطی که آوازه اشتباهات داورى فوتبال ما به همه جا رسیده است، هنوز هم پهنه‌های زیادى برابى این موضوع بسیار مهم مطرح می‌شود و متأسفانه مسئولان از پذیرش مسئولیت نقش خود در رقم خوردن شرایط فعلى شانه‌خالى می‌کنند.

باشگاه‌هاى ما به اندازه كافی اهل شاخو شانه كشیدن برابى یکدیگر هستند و تنها منتظر یک جرقه‌ی می‌مانند تا علیه هم بیانه صادر کنند و جنگ مجازى به راه بیندازند. تعداد بیانه‌های صادر شده از سوى تیم‌های لیگ‌برتری در فصل جارى از دست دررفته است و روزانه چند متن اعتراضی منتشر می‌شود.

متأسفانه کار به جایی رسیده است که باشگاه‌ها می‌دانند اعتراض‌شان به جایی نمی‌رسد و تنها برای آنکه پاسخی برای هواداران‌شان داشته باشند، بیانه می‌نویسند و از حق‌شان دفاع می‌کنند. هنوز هم شاهکار داور مسابقه گل گهر - پرسپولیس از یادها نرفته و هنوز این سؤال مطرح است، چرا بعد از ورود کامل توپ به دروازه پرسپولیس، داور گل گل‌گهر را نپذیرفت؟! در هفته‌هایی که همه متشغول اعتراض بودند و هر بار توجهی برای تأثیر داورى‌ها

تهدید داوران پراشتباه به جرمه، محرومیت و تبعید آنها به دسته پایین‌ترین تیم‌ها را شعار می‌دهد. آنها با پخش سوت و ایجاد هیاهو، به‌جای حل مشکل، آن‌ها را با دست‌های بسته از زمین خارج می‌کند. این کار، نه تنها داوران را از زمین دور می‌کند، بلکه شرایط بازی را برای تیم‌ها دشوار می‌کند. این رفتارها، که در گذشته نادیده گرفته می‌شد، اکنون به یک مشکل اساسی در فوتبال ایران تبدیل شده است.

در نتایج بازی‌ها مطرح می‌شد، امتیازات زیادی بین تیم‌ها جابه‌جا شد، جایگاه برخی تیم‌ها تغییر کرد و سوت‌های اشتباه بسیاری به صدا درآمد. اما داد و بیداد و جنگ رسانه‌ای باشگاه‌ها نه تنها فایده‌ای نداشته بلکه حواشی فوتبال بی‌سروسامان کشورمان را افزایش داده است.

نداشتن دیگر تجهیزات، دستمزدهای ناچیز و بی‌توجهی به ارتقای سطح دانش و آمادگی جسمانی از جمله موارد فنی هستند که در ضعف‌های زیاد داورى تأثیرگذار بوده‌اند. استفاده از کمک‌داور ویدئویی دیگرى یکى از ملزومات اصلی برگرارى بر دیدار فوتبال به حساب می‌آید. در مجال‌های مهم و بزرگ، چه در عرصه باشگاهی و چه در عرصه ملی، این فناوری به کمک داوران آمده و آنها را در جهت اتخاذ تصمیمات عادلانه یاری رسانده است، البته مواردی هم بود که حتى VAR نیز مؤثر واقع نشده، ولى در کل ورود چنین سیستمی به مستطیل سبز تأثیرات مثبت زیادی داشته است. متأسفانه به غیر از چند بازی لیگ‌قهرمانان، سایر بازی‌های داخلی بدون VAR برگزار می‌شوند چراکه ما همه متشغول این فناوری را نداریم، در نتیجه در صحنه‌های مهم و

تأثیرگذار، داوران فرصت بازیبنی قیلم را ندارند و تنها باید به مشاهدات خود و کمک‌های‌شان اکتفا کنند، در حالی که بازیبنی خطاها و صحنه‌های گل‌آشاس را به داور می‌دهد که اشتباه احتمالی خود در اعلام رأی اولیه را اصلاح کند. علاوه بر نداشتن کمک‌داور ویدئویی، تأمین هدست‌رادئویی نیز معضلى برای فوتبال ما محسوب می‌شود. پس از کش‌وقوس فراوان فدراسیون زحمت کشید و پس از جنجال‌های هفته نهم دستور تهیه ۱۰ هدست‌رادئویی برای داوران را داد تا داوران حداقل صدای همدیگر را بشنوند. بی‌توجهی به آموزش حرفه‌ای و به‌روز نگه داشتن داوران دیگر نکته مهم است. تجربه نشان داده است برگزاري جلسات و سمینارهای آموزشی تنها زمانی تأثیرگذار خواهد بود که به ارتقائى داوران کمک کند نه اینکه برای خالى نبودن عرصه و پر کردن رزومه عده‌ای را به اسم برگزاري کلاس‌هاى داورى هم جمع کنند!

واکنش‌های خنثی

فدراسیون و در رأس آن کمیته داوران در این مدت خود را برای کاهش اشتباهات داورى مصمم جلوه داده و بارها به تأثیرگذاری سوت‌های نادرست اقرار کرده‌اند. چه فایده، حتى مهدى تاج، نفر اول فدراسیون نسبت به تشدید اوضاع ابراز نگرانی کرده، ولى مella اقدام عملی انجام ندهده است. تهدید داوران پراشتباه به جرمه، محرومیت و تبعید آنها به دسته پایین قطعاً تنها راه‌کار حل مشکلات موجود نخواهد بود. تنبیهات انضباطی به خودی خود نمی‌توانند راهگشا باشند، ضمن اینکه تعداد داوران پراشتباه زیاد است و اگر قرار باشد همه آنها به دسته فرستاده شوند، معلوم نیست نفرت‌جاگزین بهتر از آنها سوت بزنند. به نظر می‌رسد آقایان با چنین واکنش‌های دم‌دستی بیشتر قصد آرام کردن اوضاع را دارند تا اصلاح وضعیت وخیم داورى را. درست است که تصمیم نهائى را قاضى میدان در زمین می‌گیرد، ولى با این حال باید برسى شود که داوران ناشناخته و بی‌تجربه همانند چگونه بمدامگى لازم‌سراز داورى دیدار‌های مهم در آورده‌اند.

تداوم وضعیت کنونی سرعت سقوط فوتبال ایران را شدت می‌بخشد. کدام لیگ فوتبال را سراغ دارید که همه بازی‌هایش با اشتباهات مکرر داور و کمک‌داور بزرگ، چه در عرصه باشگاهی و چه در عرصه ملی، این فناوری به کمک داوران آمده و آنها را در جهت اتخاذ تصمیمات عادلانه یاری رسانده است، البته مواردی هم بود که حتى VAR نیز مؤثر واقع نشده، ولى در کل ورود چنین سیستمی به مستطیل سبز تأثیرات مثبت زیادی داشته است. متأسفانه به غیر از چند بازی لیگ‌قهرمانان، سایر بازی‌های داخلی بدون VAR برگزار می‌شوند چراکه ما همه متشغول این فناوری را نداریم، در نتیجه در صحنه‌های مهم و

یکى از بزرگ‌ترین مزیت‌های تعطیلی لیگ به خاطر برگزاری دیدار‌های ملی در این فصل فروکش کردن اشتباهات داورى و اعتراضات متوالى به این مسئله است. لیگ بیست‌وسوم همانند فصل گذشته با انبوهى از قضاوت‌های مشکل‌دار در جریان است و هر چه حساسیت بازی‌ها بیشتر می‌شود، به همان مقدار نیز میزان حواشی‌افزائى می‌آید. وقتى رئیس کمیته داوران در پایان فصل پیش صراحتاً اعلام کرد نتیجه ۳۰ دیدار لیگ برتر به دلیل تصمیمات نادرست قاضیان میدان تغییر کرده است، انتظار می‌رفت اقدامات جدی و تأثیرگذار در جهت برون‌رفت از این بحران انجام شود، اما در عمل خبرى از تحول و بهبود اوضاع نیست و کیفیت داورى فوتبال ایران به پایین‌ترین حد خود رسیده است.

وخامت‌اوضاع

از همان هفته اول داوران لیگ‌برتر با تصمیمات خود کارى کردند روند بازی‌ها و نتایج‌شان عوض شود. پناالتى‌های سوخته، پناالتى‌های اشتباه، گل‌های مردود و خطاهای دیده نشده لیگ‌برتر را به جایی رسانده است که دیگر هیچ مسابقه‌ای بدون جنجال تمام نمی‌شود و اگر این اتفاق بیفتد، جای تعجب دارد. در این بین همه تیم‌ها شاکى هستند و البته اعتراض‌شان تاکنون ثمرى نداشته است. مسئله مهمى که باید با دقت آن را بررسی کرد، علل افت کیفیت داورى فوتبال ایران است. از روزگارى که داوران کشورمان در عرصه بین‌المللى می‌درخشیدند و همواره در لیست الیت آسیا قرار داشتند، خیلی نگذشته است. تا چند سال پیش سطح داورى ما بسیار بالاتر از سطح فوتبال‌مان بود و قضاوت‌های حساس تورنمنت‌های مهم به داوران ایرانی سپرده می‌شد، ولى حالا وخامت‌اوضاع به حدى است که برگزاري بدون حاشیه یک بازی در لیگ به آرزویی دست‌نیافتنى تبدیل شده است.

بی‌تجربه و پر تعداد

ورود داوران کم‌تجربه و بی‌تجربه به لیگ شرایط را برای همه سخت کرده است. با تصمیم کمیته داوران جدید داوران جدید لیگ‌برتر به یکباره افزایش چشمگیری داشت، در حالی که بسیاری از آنها شرایط لازم را برای قضاوت در این سطح نداشتند و تصمیمات غریقی راه را برای آنها باز کرده، این یکی از دلایلی است که داورى ما به این حال و روز رانداخته است. در بازی‌های مختلف بارها مشاهده شده است سوت قضاوت به کسانی سپرده شده است که حتى توانایى تصمیم‌گیری صحیح در صحنه‌های پیش‌افتاده را نیز ندارند. این عده هنوز افرادی هستند که پله‌های ترقى را طلى نکرده و به خاطر رقم خوردن برخی

نگاه

داورى افتضاح برای فوتبال آما‌تور

فريدون حسن

روزگارى نه چندان دور برخى مدعى بودند داورى فوتبال در ایران همگام با خود فوتبال پیشرفت نکرده است، هر چند این روز‌ها مشخص شده خود فوتبال هم صرفاً در پول گرفتن پیشرفت کرده است و در باب فنى امروز حتى آما‌تور هم محسوب نمی‌شویم اما واقعیتی که در جمله اول نهفته، واقعیتی است انکارناپذیر که داورى فوتبال ایران امروز حتى از حد همسان آما‌تور هم پایین‌تر است.

سال‌هاست کت‌وشلوارپوش‌های فوتبال قول حل‌شدن مشکلات را می‌دهند. حداقل سه فصل است وعده آمدن سیستم کمک‌داور ویدئویی (VAR) را می‌دهند و هر بار فقط با لیخند معذرت‌خواهی می‌کنند. هر سال وضعیت داورى بدتر از سال قبل می‌شود و آقایان با بیابان نکته که داورى و اشتباهات آن جزئی از فوتبال است، از تمام مشکلات خیلی راحت می‌گذرند.

داور جزئی از هر مسابقه فوتبال است و اشتباه او هم جزئی از یک مسابقه‌امانه هر اشتباهی و نه تکرار بی‌پایان اشتباه و تأثیرگذاری این سلسله‌اشتباهات روى نتایج مسابقات، امروز وضعیت داورى فوتبال دقیقاً همین است، یعنئ اشتباه می‌کنند و با اشتباهات خود کارى می‌کنند که زحمت تیم‌ها به باد می‌رود، اشتباه می‌کنند و كسى حتى نمى‌تواند اعتراض کند، چون محروم می‌شود و آن وقت باید تاوان اشتباه داور را هم پس دهد.

جای تأسف است که امروز وضعیت داورى به جایی رسیده که حتى اگر به فرض محال VAR هم بیايسد، نمى‌تواند جلوى این قضاوت‌هسای فاجعه‌بار را بگیرد. آن هم در شرایطی که شاهد هستیم در سطح اول فوتبال جهان حتى این سیستم هم بعضاً دچار اشتباهات فاحشى و تأثیرگذار می‌شود. حالا تصور کنید که

این سیستم به کمک داوران پراشتباه ما هم بیايبد.

از تمام این‌ها فاجعه‌بار‌تر اینکه جامعه داورى از خود داوران گرفته تا کمیته داوران و رؤسای مختلفی که بالای سر آن بوده‌اند، هیچ کدام نخواستند و نمى‌خواهند قبول کنند که اشتباهات تأثیرگذاری دارند و این اشتباهات برای فوتبال فاجعه‌آفرین شده است. فوتبال امروز ایران کم حاشیه ندارد؛ فوتبالی که بی‌تعارف باید گفت اصلاً فوتبال نیست و اگر قرار باشد علل این همه حاشیه و متشکل و عقب‌ماندگی فوتبال را نام برد، به طور قطع یکی از اصلی‌ترین علل عقب‌ماندگی داورى فوتبال است.

این روز‌ها برای قضاوت در لیگ‌های فوتبال ایران داوران مجبور نیستند داور‌های مختلف و کلاس‌های آموزشی را پشت سر بگذارند، حتى لازم نیست مدرک مشخصى هم داشته باشند. مى‌پرسید چرا؟! پاسخ را باید در انتخابات‌های برگزار شده در سطح فوتبال کشور جست‌وجو کرده انتخبات‌های ریز و درشتی که رقبا در آن برای به دست آوردن رأی حتى وعده چیدمان داورى در مسابقات را هم می‌دهند. اینگونه می‌شود که مثلا داورى در حد فوتبال محلات ناگهان سراز لیگ یک یا حتى لیگ برتر درمی‌آورد و ثمره آن افتضاح و فاجعه‌ای می‌شود که امروز فوتبال ایران به لحاظ داورى با آن دست به گریبان است.

آب از سر چشمه گل‌آلود است و خانه داورى از پای‌بست و پرابن، بنابراین تا زمانی که به مشکل داورى به صورت ریشه‌ای توجه نشود و درمان از پایه شروع نشود، اتفاق خاصی رخ نخواهد داد، حتى اگر آخريس و به‌روزترین سیستم‌های کمكى هم به یارى بیايبد.

نگاه کارشناسان در گفت‌وگو با جوان | ادینا حدیری

«ساختار غلط» داورى را نابود کرده است

اشتباهات داورى دلایل متعددی دارد؛ اشتباهاتی که یک شبه شکل نگرفته است و برای آسیب‌شناسى آن قبل از هر چیز باید به این سؤال پاسخ داده شود که چرا تشکیلات داورى ما بر اساس سلاقی شخصی اداره می‌شود؟! در حالی که فیفا و ای‌اف‌سی بارها

و بارها راهکار داده‌اند که چسارت داورى و روش اداره داورى باید به این شکل باشد. بارها با کمیته و دپارتمان داورى جلساتی برای نحوه اداره داورى بر گزار و تأکید شده که کار کمیته داوران سیاستگذاری و تعیین خط مشى داورى است و حق ندارد در کار اجرایی و عملی دخالت داشته باشد و تمام کار‌های اجرایی و عملی به عهده دپارتمان است. در حالی که کمیته برخلاف قانون تمام کار‌های اجرایی را که بر عهده دپارتمان است، خودش انجام می‌دهد. از برگزاري کلاس‌ها، آموزش و چينش داورى را خود کمیته انجام می‌دهد، البته خود کمیته هم نیست، ما در ظاهر و به صورت صوری از گانه به نام کمیته داوران داریم اما در عمل کمیته داوران نداریم چراکه اگر کمیته‌ای وجود داشته باشد، اعضای آن که پنج‌شش نفر، از رئیس و نایب‌رئیس گرفته تا سایرین، در رابطه با راهکار و تعیین خط‌مشی داورى کشور باید جلساتی بگذارند که هر گز چنین کارى نکرده‌اند. فقط گاه برای کم کردن فشار انتقادات و رسانه‌ها از برگزاري جلساتی برای برگزاري داور دربی خبیر می‌دهند، در حالی انتخاب داور دربی بر عهده کمیته نیست و از وظایف دپارتمان است.

وقتی داورى کوچک‌ترین اهمیتی برای فدراسیون نداشته باشد، بیشتر از این هم نمی‌توان انتظار داشت. وقتی بعد از تمام مشکلات و اشتباهات این چند سال که روزبه‌روز هم بیشتر و بیشتر می‌شود، خروجی جلسه آقایان خریدن ۱۰ هدست برای داوران است و تأکید بر بدیهیات داورى که خوب قضاوت کند، هفته بعد هم قضاوت می‌گیرد) و ادامه مسیر اشتباه(داورانى که بیش از سه اشتباه داشته باشند، به لیگ یک می‌روند) چطور می‌توان انتظار تغییر شرایط را داشت؟ همین جلسه و خروجی آن نشان از بی‌اهمیت‌بودن داورى برای فدراسیون و رؤسای آن داد، وقتی اعضای کمیته داوران

حسین سعیدی

کارشناس داورى

می‌پردازند و این باعث ادامه‌دار شدن اشتباهات می‌شود. در حالی که باید اشتباهاتی را که در لیگ رخ می‌دهد در کلاس‌های آموزشی برای داوران بشکافند و مورد بررسی قرار دهند تا مانع تکرار آن نشوند، اما وقتی این اتفاقات رخ ندهد، چطور می‌توان انتظار داشت شاهد کاهش اشتباهات باشیم؟ مگر به گفته سال گذشته خود مبنی بر کنار گذاشته‌شدن داورانى که سه مرتبه در تست‌ها رد شدند، عمل کردند؟ باید هم هفته به هفته شاهد اشتباهات بر تعداد و فاحش داوران باشیم، وقتی داورى

نادر رودابى

کارشناس داورى

یکى از معضلاتى که گریبان داورى فوتبال ایران را گرفته و باعث ضعف آن شده، حضور رؤسای هیئت‌های استانی فوتبال است. اهمیت رأی آنها در انتخاب رئیس و هیئت رئیس فدراسیون بالای جان داورى شده‌است، چرا که دیگر هیئت‌های استانى لزومی نمی‌بینند برای داشتن داور در سطح اول فوتبال کشور تلاش و تقلاى کنند و با یک لایى در زمان انتخابات می‌توانند به هر آنچه در این زمین می‌خواهند، برسند. این رویه باعث شده است داوران ما نه براساس توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که دارند، بلکه به جهت لابی قوی رؤسای هیئت‌ها با فدراسیون در لیگ برتر قضاوت بگیرند، آن هم بدون اینکه مراحل مورد نیاز جهت حضور در این مقطع را طی کرده باشند. خوب طبیعى است وقتی شما بخواهید ۱۰ پله را یک مرتبه پشت‌سر بگذارید، می‌افتید و آسیب می‌بینید؛ همان اتفاقی که امروز برای داورى فوتبال ایران رخ داده است. این رأى‌ها و انتخابات داورى ما را نابود کرده، چرا که آقایان رؤسای هیئت‌ها که عمدتاً آشنایی خاصی هم با ورزش، فوتبال و داورى ندارند، خیلی راحت می‌گویند من به شما برای حضور در هیئت رئیس‌ه دستیابی به ریاست فدراسیون رأی می‌دهم، در مقابل شما هم باید به داوران ما در لیگ برتر قضاوت دهید. خوب از داورى که با این روش به سطح اول فوتبال کشور راه یافته چه انتظارى می‌توان داشت؟ داور‌ها باید به واسطه توانایی‌های خود مراحل را یک به یک پشت سر بگذارند و به قضاوت در رده‌های بالاتر دست یابند نه با زور رأی! خوب طبیعى است که وقتی داوران به این شکل به لیگ برتر راه یابند نه دانش لازم را دارند و نه تجربه کافی را.

مسئله بعدی چیدمان داورى است. گاه باید بارها و بارها داوران را عوض و بدل کرد و همه جوانب را شنید جهت انتخاب داور یک برای یک بازی. این خیلی مهم است. اینطور نیست که برای جلب رضایت هیئت فلان استان سوت بازی لیگ برتر را به دست داورى بدهند که هیچ تجربه‌ای در لیگ ۲ و یک ندارد. همین یکى دو هفته قبل از یک بازی توپ با داور بر خورد می‌کند و مالکیت توپ در ایران می‌شود چراکه دیگر حالا با علم به اینکه با استفاده از VAR می‌توانند اشتباهات و ایرادهای خود

دست تیمى دهد که صاحبش بوده است، اما داور توپهى به این مسئله نمی‌کند و اتفاقاً همان توپى که موقعیت آن به دلیل برخورد با داور تغییر می‌کند، دروازه حریف و جنجالی‌عظیم در ورزشگاه به پای می‌شود. تنها به این دلیل که داور یکى از بدبختی‌ترین و بیش‌افتاده‌ترین قوانین را نمی‌دانستند و کمک‌داور ناچار می‌شود او را از ماجرا و قانون مطلع کند تا گل مردود اعلام شود و پرواضح است که تغییر تصمیم داور هم با جنجالی‌عظیم مواجه می‌شود، البته تردیدی نیست که اگر نیمکت‌نشینان تصمیمات داورى احترام بگذارند، شاهد قضاوت‌های بهترى خواهیم بود اما این مسئله نمی‌تواند به تنهایی دلیل اشتباهات پر تعداد داورى خصوصاً در این چند هفته اخیر باشد.

بسیارى بر این باورند که با ورود تکنولوژى VAR به ایران مشکلات و اشتباهات داورى تا حد زیادى کاهش خواهد یافت اما شخصاً با این مسئله موافق نیستم. جدا از آنکه ورزشگاه‌هاى ما زیرساخت لازم جهت استفاده از کمک‌داور ویدئویی را ندارند و آموزش دادن داوران برای استفاده از این تکنولوژى زمان بسیارى می‌برد، به زعم بندگان این سیستم باعث ضعیف‌شدن داوران به خصوص در ایران می‌شود چراکه دیگر حالا با علم به اینکه با استفاده از VAR می‌توانند اشتباهات و ایرادهای خود داورى‌هایی تا این حد پراشتباه را شاهد باشیم؟